

SZÉKELY-UDVARHELY

— AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA —
— A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE —

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előfizetők egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, I. emelet, a kéziratok, hirdetések és előfizetések kiadandók. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér, vastagabb betűvel 3 fillérért más hirdetések olcsó árakban szerinti. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cseque-számla 10.489. szám.

Feltámadás.

Az elnémult harangok újra megszólalnak; zugásuk-bugásuk betölti a levegőt... hegyet völgyet... erdőt-mezőt és fenn hirdetik: az emberiség Megváltójának, sötét sziklasíkjából való dicső feltámadását...

A ki mindnyájunkért szenvedett, mindnyájunkért hordta glóriaövezett fején az ezer sebeket hasító töviskoronát... mindnyájunkért ontotta nemes szívének drága vércseppjeit... ki mindnyájunkért vonszolta a kereszt nehéz terhét... nem halt meg, hanem feltámadott halottaiból, hogy megváltsa az emberiséget és megtermékenyítse a mi lelkeinket az ő nagy, magasztos emberszeretetével; hogy megtanítson bennünket: hinni, remélni és szeretni...

Hinni az Istenségben, remélni az életben és szeretni az embert az emberben...

Megszentelt testét véresre sebezte vad martalócok durva korbáca... szomszárát nem enyhítette, jótékony kéz nyújtotta hűsítő ital... lepökdösték... meg rugdalták... gaz farizeusok hitvány aranyért eladták, elárulták... és az ő nagy szíve, mely eddig a világon a legnagyobb volt, megcserepedett ajkaira mégis ez engesztelő szavakat adta: Bocsássatok meg nekik, mert nem tudják mit cselekesznek!

Azóta kétezredév gördült alá a végtelenségbe... Hamis próféták igyekeztek érdemeit megtépni, nagyságát kissebbíteni, tanait meghamisítani — hiába... A mi szép, nemes és magasztos eszme még a mai napig is a világot, az emberiséget áthatja, mind az ő örökségét képezi, az ő dicsőségét hirdeti... az ő isteni halhatatlan voltát zengi ott fent az égben, valamint ide lent a földön is...

Az Istenségtől származva, az Istenség végtelen jóságát hirdeti ő mindmáig itt a földön; és az emberiség milliói szent áhitattal zarándokolnak a feltámadás napján ama szent sírhoz, melyből az isteni eszme, az egyenlőség és az emberszeretet eszméje, a Megváltóval együtt feltámadott és az egész világot, az egész emberiséget, mint az ő lelkéből sarjadzott fényugár beáramoltatta átmelegíti és áthatja...

Ápoljuk és őrizzük az ő nagy és magasztos tanait szíveinkben, lelkeinkben... plántáljuk át

nemzedékről nemzedékre, hogy a krisztusi eszme, az általános emberszeretet eszméje, örökké éljen, a míg csak ember él... a míg a világ áll...

A megváltó feltámadott! Dicsőség érte Istennek a magasban...

Választás után.

Finita la comedia!

Lezajlott a nagy harc, mely kezdetétől fogva lázas idegességben, izgatott forrongásban tartotta az egész közvéleményt és heteken át megzavarta a vármegye lakosságának addig élvezett és biztosnak hitt békéjét.

Bebizonyult ez áldatlan harc alatt, hogy néha kis okok, nehéz nagy okozatokkal, súlyos következményekkel járnak; bebizonyult, hogy feltorlódnak körülmények, változó viszonyok, igaztalan véletlenségek, szóval a sors néha olyan váratlan fordulatokat teremtenek, mely az emberi előrelátás körén jóval túlesznek és olyan eredményeket szülnek, minők a legjózanabb, leghiggadtabb elme sem tudott, sőt nem mert számítani.

A legelső, legsúlyosabb hiba kétségtelenül az a makacsság volt, mellyel dr. Damokos Andor barátai és pártja a küzdelem előterébe tölték; ellenszenvessé tette ezt a küzdelmet leginkább az, hogy a pártnak élén Ugron Zoltán látszott állani, a ki félre ismerhetetlenül és kifejezetten a főispán ellen fordult, nemcsak írásaiban, de minden tetteiben is és ez olyan színezetet adott a dolognak, mintha az egész párt egyesülten kizárólag csak ez egyetlen cél felé törekednék...

Bonyolulttá és zavarossá tette a kérdést a lépten nyomon felburjánzó pletyka, rágalmazás, gyanúsítás, mellyel a mindkét oldalon küzdő felek mindenkinek felültek; a tömérdek ellentmondásban, lázas kapkodásban a legtárgyilagosabb szemlélőnek is óriási feladatot adott, az igazság fonálát markában tartani és attól el nem tántorodni.

A legvégzetesebb hiba volt azonban a múlt hó 13-án tartott első értekezlet, mely a megnyilvánuló ellenszenv dacára is fentartotta dr. Damokos Andor további jelölését és melynek reakciójaként a 19-iki értekezlet jelentkezett, mely — mint most már biztosan megállapíthatjuk — a választás sorsát eldöntötte. Azt

hisszük, hogy ezt bizonyítani, szinte felesleges munka volna; mert ha az első értekezlet nem szállt volna szembe a közvéleménnyel, ha akkor mindjárt dr. Váentsik Ferenc tiszteletreméltó alakját állították volna előtérbe, ha a főispán ellen történt kirohanások helyett az az értekezlet kereste volna a békés kibontakozás útját, akkor ma bizony nyal egészen más eredményekkel állanánk szemben, bár az élesen összeütközött személyi érdekek, akkor sem nyervehetek volna mindenben kielégítést.

Nem szándékunk itt újból részletekbe bocsátkozni; nem képezheti feladatunkat a lassanként elsimuló hullámokat újra felkorbácsolni, nem is rekriminálunk tehát tovább, mert azt hisszük a küzdő felek is tisztában vannak és tudatába jutottak az elkövetett nagy hibáknak? Megnyugvással, bár nem teljes megelégedéssel veszünk tudomást a választás eredményéről, amde itt a mi véleményünk csak alárendelt szerepet játszhatik, sokkal fontosabb, sőt első sorban kiemelendő a választás hatása a vármegye új alakulása szempontjából.

Nemcsak két pályázó, de két tábor, két nagy párt állott egymással szemben; erkölcsi súlyát mérlegelni nagyon nehéz és nagyon hálátlan feladat; míg az egyik párt fanatikusan ragaszkodott jelöltjéhez és heteken át lázas munkával szervezkedett, addig a másik párt bizva jelöltjének kiváló érdemeiben szinte természetesen találta a többséget, melyet toborzani már a késői jelölésnél fogva, az idő rövidsége miatt lehetetlen volt.

Kísérletet sem teszünk arra, hogy a két jelölt hivatottságát egymással szembe állítsuk, mert a kedvező eredmény még erre nem bir elég döntő súllyal; dr. Váentsik Ferencet szilárd jellemű, nagy tudású és energikus főispán még a vármegye szolgálatában eltöltött évek nagy érdemei, a vármegye békéje érdekében megnyilvánult nagy áldozatkészsége, — melyben kételkednünk nem szabad, — egyenesen érdemessé tették volna a felelősségterhet, diszes állásra és ha az eredmény nem is javára dől el, teljes megnyugvást találhat abban, hogy nem a közönségnek személye iránt táplált bizalmatlansága, mint inkább a körülmények véletlen játéka szövetkezett ellene. És ha azt akarja,

hogy az a tisztelet és szeretet, mely őt eddig környezte, továbbra, a messze jövőben is állandó kísérelője legyen, úgy most kell meghoznia *azt a nagy- és legnagyobb, a legnemesebb áldozatot*, midőn emancipálva magát az eddigi káros befolyásoktól, félre dobja a hozzá és jelleméhez nem méltó kicsinyeskedést és megmarad a választás előtt elfoglalt álláspontjánál, mely a főispánnal volt ellentétek elsimulásával arra kell ösztönözze, hogy szép és diszes állásában megmaradjon, a fiatalokat nagy tudásával és tapasztalatával támogassa, mert ezt így kívánja, így várja, így követeli tőle a vármegye jól felfogott érdeke és így kívánja, így követeli ezt most a *vármegye békéje*, melyet e kínos harcban oly sok előszeretettel hangsúlyoztak.

Mert mi hisszük, valljuk és reméljük, hogy nemsokára eljövend az idő, mikor ez a vármegye és annak közönsége dr. Váentsik Ferencnek a meghozott nemes és nagy áldozatáért le fogja majd róni az elismerés adóját és halálját.

Van azonban szavunk az újonnan megválasztott alispánhoz dr. Sebessy Jánoshoz is; mi a jellemében, theoretikus tudásában nem kételkedünk, nem is kételkedtünk soha; tudásáról volt alkalmunk meggyőződni, jellemének egyik bizonyítékát láttuk abban az energikus erőben, mellyel kitűzött célja felé a legtisztelteméltóbb határozottsággal törekedett és ha ezt az erélyt, tudásával párosulva, a tapasztaltabbaktól még tanulva, diszes állásában is megtartja, akkor bizalommal tekintünk jövője elé. Az a kitartó, szívós erély juttatta a vármegyei tisztviselőikar élére a legalacsonyabb fokról; ne feledje el tehát soha, hogy a ki magára hága, az nagyobb bukik, ha minden lépésére gondosan nem vigyáz. Az ifjúságszülte tapasztalatlanságot pótolja szorgalmas tanulmánnyal és munkával; lelkéből tépjen ki gyökerestől minden keserűséget, melyet a hosszú küzdelem benne felgyűjtött; keresse az utat, mely azon tiszt embernek rokonszenvéhez közelebb vezet, a kik e küzdelemben természetes, de becsületes ellentételei voltak, és keresse főleg mindég és mindenben azt az utat, mely jóbarátnak és el-

lennek egyenlő mértékkel oszt **igazságot.**

Lélekemelő és az ellentéteket szinte etikailag elsimitó volt az a nagy tisztelet és bizalom, mely a választás folyamán a főispán személye mellett megnyilvánult, a melyben a pártok mintegy összeolvadtak. Kivette ebből mindenki a részét és nem volt a teremben egy istenteremtette lélek se, a ki ne érezte volna, milyen melegen, milyen őszinte szívből áhítja épen ő a vármegye békéjét helyreállítani, dacára annak, hogy a kínos harcban éppen neki kellett a legsúlyosabb csapásokat méltatlanul eltűrni. Vigasztalást és erőt merithet abban a tudatban, hogy becsületesen betöltött hivatásában az egész megye osztatlan szeretele és bizalma körveszi és védi.

A küzdött pártoknak legszivesebben óhajtanám szóról-szóra ideiklatni Pálffy Jenő gyönyörű beszédét, melyet a választás befejezésekor, meggyőző erővel, lelke mélyéből fakadva, elmondott. De mert ezt nem tehetem a saját lelkemből merítve, igaz és őszinte szeretettel kérem a vármegye minden becsületes polgárát, hogy ma a Megváltó feltámadásának szent napján tegyünk egymásnak ünnepélyes fogadást, hogy ez áldatlan harcból kifolyólag nem táplálunk tovább egymás iránt sem haragot, sem gyűlölséget, hanem testvéri szeretettel megértve és megbecsülve egymást, egyesült erővel becsületesen dolgozunk vármegyénk és városunk érdekében — **a vármegye békéjéért.** És a ki e fogadalmat elsőbbsen megszegi, azt verje és büntesse meg a haragos Isten!

Deréki Antal.

A husvéti tojásról.

Mikor a husvéti ünnep közeledik, a városi piacok kirakataiban előhírnökök gyanánt megjelennek a különböző alkalmi cikkek: öntözők, tojások, nyulacsákák, képes levelezőlapok stb. Ezeket szemlélve meglevenülnék lelkünkben a régi édes emlékek, azok a népszokások, melyeket egykor magunk is annyi szeretettel gyakoroltunk.

Nagy városokban az ünnepekkel járó kedves szokások azonban részben elenyésztek, részben pedig eredeti jellegüket elvesztették, vagy olyan formákat öltöttek, melyek az igazi karakterisztikus vonásokat elrontották. Például a legraffináltabb iparművészet üzleti szelleme, a cukor, marcipán, csokoládé tojásformával kiszorította a husvéti ünnep eredeti piros tojását s megromította szép szimbolikus jelentőségét. Itt már csak a fényűzés és nyalánság lép előtérbe. Így vagyunk egyéb tárgyaknál is. Az ember lelke sóhajta távozik innen messze a nép közé, hogy a nemzeti génusz szépségét, a poézis gyönyörét élvezhesse. Pedig már ott is minden kezd megváltozni!

A legismertebb husvéti népszokásról, az öntözésről majd máskor beszélünk. Csak azt jegyzem meg, hogy az öntözés szelíd szokása is már a

legdurvább alakban jelentkezik, minek leggyakrabban hűlés, testi sérülés, nem ritkán halál a következménye. A népszokások ilyen elfajulását kíváltképpen a lelkészek akadályozhatnák meg.

Beszéljünk hát most a husvéti tojásról.

A tojás ajándékozása, némelyek szerint már a legrégibb pogánykorban szerepelt. Az bizonyos, hogy ez a szokás nemcsak a keresztényvilágban van elterjedve. Persiában ujévnapján éppen úgy szoktak piros tojásokat ajándékozni, mint mi husvétkor. A hinduk szerint tojásból jött létre a legfőbb lény. A tojás ugyanis két darabra repedt: a teteje lett az ég, a fenekéből a föld, tartalmából pedig képződött az ember. A régi egyiptomiak hálaérzéssel ették a tojást annak az istennek ünnepén, ki a halál bírójának végítéletét moadta. A keményrefőtt tyúkttojást már a legrégibb népek a germánok, a persák is kiválóan áldást hozónak tekintették. Azt a tojást, a melyet tavaszi napforduláskor tojt a tyúk, a termékenység jelképének tartották a régi rómaiak. Általában a tojás, mint jelkép, a halálból való születést jelentette az őskorban is és könnyen érthető, miképpen lett a tojás a keresztény időkben a feltámadás jelképe.

A rómaiak áprilisben (aperio) tartották a tojás ünnepét a Léda-hattyu tojásából életre kelt Castor és Pollux tiszteletére. A piros tojás ajándékozása náluk is szokásban volt. Kedves kis regét ismerünk a rómaiak életéből. Aelius Lampridius történetíró beszéli, hogy mikor Marcus Aurelius Severus (későbbi római császár) 205-ben megszületett, anyjának egyik tyúka piros pettyes tojást tojt. A csodálkozó anya megkérdezett egy jóst, aki odamagyarázta az esetet, hogy fia egykor császár lesz. Az anya, nehogy fiát üldözésnek tegye ki, csakis néhány bizalmas ismerőseivel közölte ezt a jóslatot. Nem is jutott előbb köztudomásra, csak mikor fia 224-ben császár lett. Ezidőtől fogva — mivel Marcus Aurelius jó uralkodó volt — szokássá vált a rómaiaknál, hogy öröm- és szerencsekívárat jelölül egymásnak pirosra festett tojással kedveskedtek. A keresztények aztán átvették ezt a szokást és örömeik kifejezésül, hogy Krisztus feltámadott, szintén piros tojást küldözgettek egymásnak.

Ilyformán a keresztényeknél a tojás husvéti szereplésének tisztán szimbolikus jelentősége van. A feltámadásnak, egy új élet reményiségének jelképe ez. Valamint az életetlen tojás, adott körülmények közt, egy új szerves életnek ad létet, úgy Krisztusnak is sziklasírjából új élet támadott föl.

A tojás husvéti használata ilyformán átment a modern nemzetek életébe, ahol különböző nemzeti szokások jellegét vette fel.

Németországban a néphit azt tartja, hogy a husvéti tojást a nyúl tojja. Husvétkor kiküldik a gyermekeket, hogy nézzék meg a tyúkfészkeket, a melyekbe ilyenkor tyúk helyett kitömött nyulakat tesznek. Ez a szokás azzal a hagyománnyal állhat összefüggésben, hogy a nyulak márciusban megbolondulnak. A nem german népeknél a husvéti nyúl ismeretlen. A 18. században még voltak

emberek, kik azt hitték, hogy a husvéti nyúl tojása hathatós védelmet nyújt a villámcsapás ellen; hogy tulajdonosának egészséget, hosszú életet és szerencsét biztosít. Azt is hitték, hogy ilyen tojással a zsebben, főképp ha meg volt aranyozva a tojás, föl lehet ismerni a boszorkányokat és meg lehet menekülni attól, hogy megbabonázza az embert.

Olaszországban a szülők mohából csinált fészkekbe teszik a husvéti tojásokat, aztán elrejtik a kertben vagy a házban és a gyermekek, adott jelre, keresésére mennek. Az ily módon való ajándékozás természetesen kedves meglepetésekben és örömeiben részesíti a kisdedeket.

Nálunk a Székelyföldön szokásban van a tüzkölés. Gyermekekoromban nagy kedvteliséssel üztük ezt Székelyudvarhelyen. Egyik gyermek ugyanis versenyre hívja a másikat: kinek erősebb a tojása? Tojásaikat kicserélik, gondosan a fogaikhoz verve, kutatják, melyik erősebb? aztán visszaadják és egyezkedni kezdenek. Egyik a tojása hegyével kíván kocintani, a másik tojásának buta hegyével; vagy pedig hegyet hegygyel, butát-butával, oldalt-oldallal. Melyik fiu tojásával betöri a másikat, a betört tojást elnyeri. Ezt a szokást a Dunántul kokányozásnak hívják, mely alkalommal a kamaszok sok tapasztalatlan gyermeket szednek rá az előre elkészített fatojásokkal.

Ismeretes, hogy a husvéti tojásokat különféleképpen szokták megfesteni. Leggyakoribb a piros szín használata. Ez, némelyek szerint a Megváltó vérére emlékeztet, melynek árán nyertük feltámadásunk boldog reményét.

Vannak ugynevezett irott tojások. Ugyanis nehol a tojásokat rövid mondatokkal, számokkal, jelszavakkal, különböző alakokkal pingálják be. A nép ezeket himes tojásoknak is nevezi. Egyes vidékeken szebbnél szebb himes tojások kerülnek ki a naturalis piktorok kezei közül. A rajzok formái szerint van figurális, kosaras, kötőfékes, vonalas, csillagos, virágos stb. tojás. Láttam én turulmadarat, buzogányt, alabárdot is rajzolva, melyeknél a nemzeti motívumot eltagadni nem lehet. A tojás pingálásnál sokszor a rajzminták egész tárházára akadunk. Igen találon fejezik ki a nép kulturális értékét, gondolkodását és kedélyhangulatát. Debreczenben és más kalvinista helyen kakassal, csillaggal, szomorufüzfával ékeskedő tojásokat festenek. Katholikus helyen többnyire keresztcséket, zászlós husvéti bárányt festenek. A tulipános tojások leginkább az Alföldön és a székelyek közt divatosak.

Gyakori tojásdiszek: a lángoló szív, csokolódó galambpár, nyúl, gemeskút.

Valamikor a Székelyföldön igen sok és kedves irott tojást készítettek. Elismeréssel említem fel, hogy valamikor Balázs Márton kezdivásárhelyi isk. igazgató néhány száz irott tojást gyűjtött össze csupán csak Háromszék megyéből. Hajdanában minden falunak volt egy-egy tojás-piktora. Sok eredeti tehetség és gyakorlottság nyilvánult meg ezekben, kik a változatos rajzokat, vonalakat szabadkézzel és minden mustra nélkül írták. Leginkább az asszonyok remekeltek és ez a mesterség egyik-

másik családban az utódokra is átszállott. Fontos tényező volt ez is a székelyeknél, kik tudvalóleg maguk építkeznek, faragnak, szönek, különféle háziipart űznek. Mennyi és eredeti tehetséget lehetett volna nyerni magasabb kiképzetésre a művészet és ipar terén, ha egyes kormányok, intező körök kellő gondot fordítottak volna a Székelyföldre a múltban, mikor még sok mindent meglehetett volna menteni. Most a székelység néprajzi élete is pusztulni indult. A zeke, a szöttes rokoja kikopik használatból. A dal, a nóta egyre fogy. No, még egyéb is!

Fülei Sz. Lajos.

A székely kivándorlók.

Irta: KISS SÁNDOR.

(Amerika) Macville 1903.

I. Amerika felé.

Néhány hónappal ezelőtt olvastam egy rövid cikket, amelynek írója beutazta nyugat Európát s elszomrodva panaszkodik, hogy a magyarok ott sehol semmi nyoma sincsen. Az író tisztán Franciaországot, Svájcot és Olaszországot értette a nyugati országok alatt. Ez országokat véve alapul, én személyes tapasztalatom útján is meggyőződtem az író igazáról. 1907. július hónapban átutazván ezeken az országokon, s a nevezetesebb helyeken megállván pár napra, szétnéztem mindenütt, de bizony nincsen ott — sem a magyar nemzet, sem a magyar művészet képviselve, vagy talán éppen nagyon meg kellene keresni, hogy valmit találjunk. Angliából jövet Velence volt az első hely, ahol az első magyar szó megütötte a fületem.

Szeptemberben Amerikába vezetett az utam. Hamburgban szállottam hajóra s így az utamat Pestről Kassá-Oderbergen át északnyugati irányban vettem. Sajnos ebben az irányban, ezen a vonalon a magyar kivándorló alakja nagyon otthonos. A többnyelvű feliratok között ott látjuk a magyar „figyelmeztetés” szót, amely kétszer-háromszor hosszabb, mint bármely más szó a feliratok közt. Oderberg, Oppeln, Breszlau, Berlin és Hannover állomásain, Amsterdam, Brémén és Hamburg kikötőiben a magyar ember alakja nem ismeretlen s mind otthonosabbá válik. Hamburgban a Westernstrassén ilyen felirat van egy pár: „Koszház”, „Ebéd kapható”. A Ruboisen Strasse Nro. 30 sok magyar embernek bizonyára nem ismeretlen, mert itt van „Falk és Társa” magyar ügynöksége. Ez nagyszabású vállalat. Mikor megérkeztem Hamburgba én is oda mentem először, hogy a hajó indulásáról tudakozódjam. Sajnálatosul értesített Falk ur, hogy a hajó aznap elindult. Akkor én indulok Brémába mondtam, mert onnan tán hamarabb indul hajó Amerikába.

Tessék csak várni egy keveset Kiss ur, én nagyon jó ismeretségben vagyok a hajó-iroda vezetésével, mindjárt átmegyünk együtt s talán a legközelebbi hajóra, amely 4—5 nap múlva indul kieszközölhetek egy helyet az Ön számára. Ez nem fog Önnek semmibe sem kerülni, ezt én barátságból mint földimnek megteszem.

Ő dolga után nézett, én meg egy lapba pillantottam bele azalatt s 20—25 perc múlva utban voltunk a

hajó-jegy iroda felé, amely a szomszéd utcában 3—4 percre van az ügynökségtől.

Kedves Kiss ur — mondja utközből Falk ur — ez nem fog Önnek többet kerülni, mint 8—10 frankba, s aztán minden rendben lesz. Mi? kérdeztem az Ön átjövetele körül 8—10 frankba? Kérem Falk ur, tessék akkor visszamenni, én megkísértem elintézni magam. „Oh semmi esetre, én fogok Önnel menni.“ Bemertünk az irodába s ott Falk ur az egyik könyvvezetőhöz vezetett s elkezdett beszélni vele. Utánna én is megkísértem a könyvvezetőnek előadni a dolgot angolul, mi alatt Falk ur eltűnt s a 8—10 frankot, ha akartam volna, sem lett volna kinek kifizetni.

Itt a magyar s különösen a székely kíváncsi, aki rendszeresen idegen nyelvet nem beszél, jó kézben van.

A székely kíváncsi a hajón, azaz úgynevezett „fedélközön“ utazik. Ez a fumei „Cunard“ vonal ha óin a III. osztály, a német vállalatok újabb hajóin IV. osztály. Szeptember 22. Vasárnap reggel volt. Hideg szél fújt a földzeten, mikor én a fedélközi utasok közé vegyültem. Az utasoknak, akik más osztályokban utaznak, csak engedéllyel lehet oda átmenni. Az utasok egy része kimerült az ut fáradalmaitól erejét vesztve, felalomban fekszik a fedélzet azon szögleteiben, ahol a szél hidegtől némileg védve vannak. Egy csoportban az álmatlanságtól és kimerültségtől beest szemű emberek kártyáznak körbe fekvő, míg egy csoport szemlélő a hátuk mögött öli idejét. Amott egy csoport, amely zsoltáros könyvet vesz körül s vasárnap lévén, énekelni próbálgatja azokat. Éppen abban a szögletben, amely mellett én álltam egy fiatal ember félre fordulva a tömegtől, imádkozik, egy másik arra jól megnézi és gúnyosan mosolyog.

Az egész tömegben kimerültség, fáradtság, lehangoltság uralkodik. Ilyen körülmények közt tölt el a kíváncsi, a hajó gyorsasága és tenger állapota szerint 8—10—15 napot. Aztán az öreg hajó a part felé egyre esendesebben haladván végre a kikötőbe ér (New-Yorkba). Ez sokaknak valósággal a megváltás órája. Vidámság, öröm, remény van az arcokon. Ez csak rövid ideig tart, mert most következik a legnehezebb idő Ellis Islandon.

Ellis-Islandra viszik a kíváncsi, mielőtt Amerika földjére valósággal rálépne. Ezen a szigeten van a helye a bevándorlási hivataloknak. Itt vizsgálják meg csomagot, embert és nem ritkán megtörténik az, hogy a kíváncsi ismét egy tengeri ut előtt áll. Meg sem értheti az amerikai száraz földet, mert már onnan Ellis-Islandról visszazsallítják a hazájába betegség, megszökés s hasonló okok miatt.

Ellis-Islandon nagyon forgalmas élet van. Amint a hajók New-Yorkba érkeznek százak s ezrek szállanak partra s óriási sürgős-forgást teremt a néptömeg. Egy óriási teremben folyton megy és jön, nyüzsg a nép. Orvosok vizsgálják meg mindenkit. Mindenki bemondja, hogy hová megy, mennyi pénzzel rendelkezik stb. A kimerült utastól most itt, majd amott kéri a jegyet. Egyik megtalálja, a másik idegesen kapkod mindenfelé.

Az ut pora még rajta van az emberen, az álmatlanság és fáradtság idegessé teszi őket.

Én a váróterem belépőjénél egy padon foglaltam helyet, ahol az utasok jegyét megvizsgálják és a megfelelő vonaton állomására szállítják. A belépő utas a jegyeért kapkod s azt nem találván gyakran a kétségbeesés szélén áll. Láttam, amint az egyik hivatalnok tréfát űz egy ilyen kétségbeesett ártatlan leányból. Az a kép, amely ez emberek kétségbeesett rohanását, kapkodását mutatja, talán életemen keresztül kísérni fog. Ezek után jött a kíváncsi a vonatára, amely arra a helyre viszi, amelyet utazása végpontjául a bevándorlási hivatalban bemondott.

Ilyen keserves fáradtsággal, küzdelemmel, a meg-megújuló fáradtságával lelkében, jut el a székely kíváncsi Amerikába.

KÜLÖNFÉLÉK.

HUSVÉTI ÉNEK.

Irta: Demeter Dénes.

A kikelet lágy fuvalma,
Fakaszt sok szép virágot
A kéklő menny fényugára,
A földre már leszállott;
Daltól hangzik bokor, erdő,
Illatárban a mező,
Hegyen völgyön új az élet
Üdvöz légy szép kikelet!

Fölnyilott a sirnak zárja,
Krisztusunk feltámadott;
Az elcsüggedő szívekbe
Új hitet, reményt adott.
Nem örök többé a halál
Égi szózatot hallunk;
Ne csüggedjünk, ne busuljunk,
A sirból feltámadunk!

A koporsótól nem félünk,
Nem rettegjük mi a sirt,
Biztos halhatatlanságban
Találjuk meg a gyógyirt.
A természet szent törvénye
Mondja: örök élet van...
Kik egymástól itt elválnak
Találkoznak szebb honban...

— **Lapunk előfizetőinek,** olvasóinak, barátainak és kedves munkatársainknak ez uton kívánunk: **boldog husvéti ünnepeket.**

— **Rp. Keserű labdacso** a Bömbölde részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Minden madár zeng az ágon:
Ünnep van ma a világon,
Habár por és hamu vagyunk,
Azért mégis feltámadunk.

Az most a mi szép reményünk
Pusztulástól, hogy nem félünk;
Nincs semmi baj, nem busulunk,
Ha meghaltunk feltámadunk.

Ünnep lesz még a világon
Kis madár zeng még az ágon,
Elfelejtjük bánatunkat,
Vigan fogyasztjuk borunkat.

A koresmáros a ki hallja,
Bajza alatt nem ezt vallja;
Hiába volt a választás
Silány volt a borfogyasztás
S hasznát nem látta... de más...
Dr Veritász.

— **Olvasóink szíves figyelmébe.** Feltorlódott aktuális közleményeink miatt, csak most kezdhethük meg Kiss Sándor Amerikában élő hazánk fia nagyérdemű cikksorozatának közlését, melyre ezuttal is felhívjuk olvasóink szíves figyelmét.

— **A helybeli kerületi munkásbiztosító pénztár** pénteken e hó 17-én este fel 8 órakor igazgatósági ülést tartott Betegh Pál igazgató elnök elnöklété mellett, melynek tárgyszorozatából fontosságuknál fogva a következőket hoztuk nyilvánosságra. Az Országos Orvos Szövetség udvarhelyvármegyei fiókja a betegsegélyző pénztár Elnökségéhez intézett átiratában olyan feltételeket illetve követeléseket szabott, melyeket a pénztár anyagi megrázkódtatások nélkül egyáltalán meg nem bírhat, mert ha az összes bevételek az orvosok díjazására fordítottának, akkor a tagok jogos és törvényes igényei kielégítést nem nyerhetnének. Az igazgatósági ülés e tárgyan beható tanácskozást tartott és Deréki Antal, Bomhér Sándor, Szabó József, Csató Imre és még mások érdemes felszólalása után elnök indítványára abban állapodott meg, hogy az átiratra sürgősen válaszolva tudatja, hogy végső erejének megfeszítésével az Országos Munkásbetegsegélyző pénztár utólagos jóváhagyása reményében az eddigi orvosoknak az udvarhelyi járásra felajánl 200 korona évi fizetés többletét és 200 korona utazási és kiszállási átalányt, tehát összesen 1600 koronát; a székelykeresztúri orvosnak összesen 400 korona, a parajdi orvosnak összesen 300 korona évi díjazást. Egyben megállapodás történt arra nézve is, hogy ha az Orvos Szövetség helyi fiókja e méltányos ajánlatot el nem fogadná, akkor az állások betöltésére nyílt pályázatot fog hirdetni és ha az orvosok május 1-én működésüket beszüntetnék, akkor az igazgató-ülés megállapodásaszerint minden 3 napon belül megbetegedett, vagy betegsége dacára is fentjáró tag egyszeres táppénzt, a 3 napon túl munkaképtelen tag pedig kétszeres táppénzt fog kapni, melyből minden költségét maga tartozik fizetni. Ez azonban csak átmeneti időszak lesz, mely addig tart, — míg az orvosi állások újra betöltetnek. Kíváncsi volna ha az Orvos Szövetség helyi fiókja belátna a pénztár nehéz helyzetét és humánusabb felfogással tárgyalná ezt a kérdést, mely a munkások érdekét érzékenyen érinti.

— **Kitüntetés.** Salamon Kálmán jeles műfaragó, fa-szobrászunk újabb kitüntetésben részesült, amennyiben Nagy-Küküllővármegye főispánja a következő levelet intézte hozzá: Tek. Salamon Kálmán műfaragó urnak Székelyudvarhely. Darányi Ignác m. kir. földművelésügyi miniszter önagyméltóságának folyó évi április hó 2-án 33170. IV—2. szám alatt kelt leirata folytán örömmel hozom szíves tudomására, hogy a Segesváron 1907. évi december hó 16-án az özevgy Baró Kemény Béláné elnöksége alatt álló itteni Tulipán Szövetség Magyar Védőegyesület fiókja közvetítésével rendezett kiállításban szép gyermekjátékok és dobozok által való sikeres részvételével, amiről a miniszteri biztos kiküldése által szerzett meggyőződést, önagyméltóságának teljes elismerését érdemelte ki. Miről szerencsekíváratom kifejezése mellett készséggel értesitem. Segesvár, 1908. évi április 10-én. Apáthy Péter, főispán.

Ugyanazon helyről Barcsay Károly is kapott hasonló kitüntető kéziratot az általa kiállított textiliparúkéért. Így vagyunk mi ezzel; mindenhol inkább méltányolják székely iparunkat mint itthon, a hol legjobban pártfogolni és támogatni kellene.

— **Kegyeletes megemlékezés** A székelyudvarhelyi m. kir. állami főreáliskola igazgatóságától, a következő sorokat vettük: Tekintetes Szerkesztő Ur! A múlt hó elején egy kérelemmel járultam néhai Bedő Ferenc református pap barátjaihoz s volt hivatkozott, hogy a helybeli református temetőben roskadozó sírja helyreállításához s egy szerény sírkövel való megjelöléséhez költségeihez hozzájárulni kegyeskedjenek. Felhívásom nem maradt eredménytelenül, már összegyűlt 113 korona. Igaz

még nagyon kevés arra, hogy a fenti célt tisztességesen meg lehetne vele valósítani de biztat a reménység, hogy többen lesznek barátai és tisztelői közül, akik e sorokat olvasva szintén elküldik koronájukat, s így koronához korona gyűlvén, összegyűl a szükséges összeg. Tisztelettel kérem T. Szerkesztő Urat, kegyeskedjen fenti soraimat, valamint az alább felsorolandó adományozók névsorát közölni, mintegy a nyilvánosság megnyugtatóására, s figyelmének felhívására. Adakoztak: Balássy Sándor és Dr Mezey Ödön 10—10 K., Fekete Manó 3 K., Máthé Pál, Damokos Andor, Molnár Károly, Günczy Lajos, Solymossy Endre, Szabó Árpád, Kállai Ferenc, Márk M., Dr Sebesi János, Baczó Lajos, Dr Paál Ernő, Dr Demeter Lőrinc, Dr Ráczkői Sámuel, Györffy Titusz, Csanády Zoltán, Gyertyánfy Gábor, Szabó István, Simó Mátyás, Heitz Vilmos, Háberstumpf Károly, Kovács Domokos, Pap Z. József, Hargita Nándor, 2—2 K., Sóó D., Lakatos., Daróczy M., X. Y olvashatatlan, Szabó Gábor, Nagy I., Ferenczi J., Galter J., Szabó D., Csép J., Szakács Gy., Szebeny A., Simó J., Orbán G., Sterba Ö., Paschek V., László D., László A., N. N. Kádár, Kovács J. Menyhart A., Kónya K., Köszörüs I. Szabó Gy., Csutak J., Borei J., Szabó M., Csia K., Lőrincz A., Biró S., Jeddí T. Bod K., Gagyí D., Kinda S., Pál T. Józsa P., Derzsi D., Felszegi F., Demeter M., N. N., Fekete B., Derzsi J. 1—1 K.

— **Elszámolás.** A folyó év március 15-én a „Székely Dalegylet“ által rendezett hazafias ünnepély összes bevétele 304 K 70 f, Faás Gyula ur 1 korona felülfizetésével 305 K 70 fillér volt. A kiadást nyugták igazolása szerint 138 korona 62 fillért levonva, maradt tiszta jövedelem 174 K 8 fillér, melynek fele azaz 87 K 4 fillér az agyagfalvi székely emlék javára adatott át.

— **Figyelmeztetés.** Tekintettel a husvéti ünnepekre a Magyarországi Munkások Rókkant- és Nyugdíj Egylete helybeli 138-ik pénztára husvét első napján nem tart pénztárnyitást, hanem ahhoz egy hétre vasárnap, április 26-án.

— **Az oltáregylet** vasárnap folyó hó 26-án jótékonycélu műkedvelő előadás rendez. Csiki Gergely „Buborékok“ című vigjáték kerül színre.

— **Unitárius istentisztelet.** Husvét első és második napján d. e. 10 órakor kezdődőleg a varmegyeház nagytermében unitárius istentisztelet lesz.

— **Iparossegédek jutalmazása.** A kereskedelemügyi miniszter ur az idén is 100—100 korona pénzjutalmat és elismerő okleveleket ad olyan iparossegédeknek, kik a legtöbb működési időt, szorgalmat és hűséget mutatnak ki. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara kerületében (Marostorda-, Csik, Háromszék- és Udvarhelymegye) négyen részesülnek támogatásban. E jutalom elnyeréséért a segéd mestere tesz előterjesztést a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarához legkésőbb 1908. évi június 10-éig. Később érkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek. A közelebbi feltételek a kamara irodájában, az ipartestületek és társulatok elnökségeinél megtekinthetők.

— **Sikerült vizsgák.** Péter Lajos és Fogarasi Géza, a székelykeresztúri unit. gimnázium helyettes tanárai, a pedagógiából sikeresen tették le vizsgáataikat és Péter Lajos május 1-től kezdődőleg már rendes tanári jelleggel folytatja, eddig is lelkesedéssel és sikeresen végzett szép feladatát. Szívünkben üdvözljük ez alkalommal a két derék tanárt és tartós eredményt kívánunk további működésükhöz.

— **Miniszteri biztos.** A közoktatásügyi miniszter Jancsó Benedeket az erdélyi összes román gimnáziumokhoz a magyar nyelvi oktatás ellenőrzésére miniszteri biztosnak nevezte ki.

— **Az országgyűlési függetlenségi 48-as párt** kütagokat fölvevő bizottsága legutóbb tartott ülésén városunkból fölvette a párt kütagjai sorába: Dr. Valentsik Ferenc megyei főügyészt és Solymossy Endre kollegiumi tanárt.

— **Az erdők kiirtásának megakadályosása.** A földmívelésügyi minisztériumhoz érkezett jelentések szerint többször előfordul az, hogy egyes birtokosok, de inkább fatermeléssel foglalkozó gyárosok és vállalkozók a kihasználás végett talajostól együtt megvásárolt és feltétlenül erdőtalajt, mely sok esetben még véderdő jelleggel is bír, minekután sebtében letarolják, az így letarolt erdőt tájékozatlan kiscgazdáknak jelentékeny vételár mellett földparcellázzák és eladják. A kiscgazdák nagy reménységgel fel is ásták és kapáltak a drága pénzen és rendszerint kölcsönre vett földet, amíg egyszer csak néhány év múlva azt tapasztalták, hogy a csekély televény réteg kimerült s a mezőgazdasági művelésre nem alkalmas. Természetes, hogy ily módon a hangzatos parcellázás címén sok kiscgazda károsodott, sőt tönkre is ment. Még jobb eset volt az, amikor a kihasznált vágásterületeket legeltetésre használták föl, a meg véderdő jelleggel bíró erdőket sem kímélve. Darányi földmívelésügyi miniszter érelyes rendelettel végre jár ennek a tarthatatlan állapotnak és az erdőfelügyelőségekhez intézett rendeletében kijelenti, hogy a jövőben minden rendelkezésre álló törvényes eszközzel megakadályozni kívánja, hogy a feltétlen erdőtalajokban levő erdők kipusztítsanak és egyes élelmes vállalkozók jövőben a nép tájékozatlanságát és jóhiszeműségét kihasználhassák. Nem szabad jövőben megtörténni annak, hogy az élelmes vállalkozó, miután az erdők fakészletét előnyösen kihasználta, az erdősítés kötelezettsége alól kibújjon s azt a vásárló kiscgazdára áthárítsa. Szigorú felelősség terbe alatt utasítja a miniszter az erdőfelügyelőségeket, hogy a visszaélések megakadályozása érdekében a legegyszerűbb figyelemmel kísérjék a vágásterületek gazdasági kihasználását. Ahol törvényellenes gazdálkodást tapasztalnak, vagy akár ilyenek tervbe vételéről tudomást szereznek, azonnal a legerélyesebben lépjenek közbe, hogy a vásárolni szándékozó kiscgazdák az erdők fenntartására vonatkozó törvényes rendelkezésekről azok megismerésének következményeiről idejekorán felvilágosítsanak és amennyiben a kiscgazdák érdekeinek az erdővásárlás már előreláthatóan nem felel meg, azok a vásárlástól visszatartassanak. Elrendeli azt is a miniszter, hogy ahol már egyes kiirtott erdőkben, melyek talaja mezőgazdasági művelésre nem alkalmas, a fenntebb jelzett káros üzem megindult, azt azonnal szüntesse be s intézkedjék az iránt, hogy a törvényellenes cselekvés megtoroltassék s az erdősítési munkálatok, úgy amint azt a törvény előírja, haladéktalanul megkezdődjenek.

— **A „Szabadság” szerkesztősége.** A „Szabadság” marosvásárhelyi pol. lap fel. szerkesztője: Lajos Dénes megvált a laptól és vele az összes munkatársak. Nagy sajnálattal vesszük e hirt mert Lajos Dénesben a vidéki hírlapírók igen tevékeny szorgalmas és tehetséges munkatársat veszítenek el. Becsületes lelke nem bírta tovább a rágalmozást, melynek a sok hazug bandától ki volt téve. Lapjától egy szép vezércikkben búcsúzik el.

— **Darabontok öröme.** Mint a fővárosi lapok írják, a király elrendelte, hogy azok a darabont tisztviselők a kik a Fehérvári kormány alatt állami szolgálataba leptek, a király magánpénztárából élelfigyitiglan fizetést és lakpénzt kapjanak, egy másik része pedig végkielégítés képpen egy évi fizetésben részesíttessék. Az első rendelkezés évi száz-

ezer korona járulékat képez, az egyszerre kifizetendő végkielégítés összege pedig háromszázezer koronát. Teremtő atyánk az égből, hány szégyen magyar iparost lehetne ebből a tenger pénzből a boldogulás felé juttatni?

Szerkesztői üzenetek.

Egy urnőnek. Helyben. Elismerő kegyes sorait köszönöm és fáradságos munkám közepette nagy örömmel és vigasztalással szolgál az a kiltintetés, melyben érdemen felül részesített. — Szíves kérdésre egyszer s mindenkorra azt válaszolhatom, hogy az aláírás nélküli vagy aláírással megjelölt cikkek nagy részét magam írom és néha csak azért nem jegyzem, mert szerénységgem tiltja, hogy nevemet mindég előtérbe toljam.

K. L. né Sepsiszentgyörgy. Rendkívül lekötelezett kedves küldeményével, melynek közlését alkalomadtán, hovaelőbb meg is kezdjük. Szíves üdvözléssel, boldog ünnepeket kívánunk.

Többeknek. Az aktuális közlemények úgy feltorlódtak, hogy küldeményeinknek eddig nem szoríthattunk tért; de most már a választás lezajlása után mindegyiknek sorát ejtjük addig azonban szíves türelmüket kérjük.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újság kiadó intézete.

BORI

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

„Eredeti Singer”

varrógépek a legkisebbtől a legnagyobbig szabott ár mellett, készpénz vagy részletfizetésre, e megyében kizárólag csak Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 1. sz. alatt levő „Eredeti Singer” cég raktárában rendelhetők meg, hol a részletfizetések is teljesítendők. Tehát sem kereskedők, sem más ügynökök valódi Singer féle varrógépeket nem árulhatnak.

A varrógépek bármikor vételkötelezettség nélkül is kipróbálhatók.

Folyó évi április havában **ingenes műhímnzési tanfolyamot** rendezek, a melyre már most felhívom a közönségünk figyelmét. A tanfolyamra jelentkezéseket elfogadok.

Kiváló tisztelettel:

Bokor András,

az „Eredeti Singer” cég megbízottja.

Sz. 4—1908 kj.

Tölgyfaeladási hirdetemény.

Szekelyzsombor közseg tulajdonát képező erdő A. u o 1 2 3. es 3—1 oszt. család vágá 140 13 k holdján elszórtan visszam radt. kijelölt 463 kbm. mü. és 937 kbm tűzfara becsült tölgyfat a községhez 1908. április 23 ikán d. e. 10 órakor tartandó zart írásbeli ajánlatokkal összekötött nyilvános szóbeli árveresen a legtöbbet ígérőnek tövön az erdőben kikiáltási aron felül eladja.

Kikiáltási ár 4352 korona.

Bánatpénz 10 százalek

Utóajánlatok nem fogadtnak el. Részletes becslés, árverési és szerződési feltételek a vargyasi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alólírottál megtekinthetők.

Szekelyzsombor, 1908 márc. 29.

SZITÁS JÁNOS
bíró.

Könnnyü, vidékre alkalmas, börtedeles kocsi, elköltözésmiatt, jutányos árban azonnal eladó! Értekezhetni Gáspár József urnál Székelyudvarhely.

KIADÓ LAKÁS!

Szekelyudvarhelyt, Orbán Antal készruháüzlete és a kir. pénzügyigazgatóság mellett levő emeleti lakás, két utcai és egy udvari szoba, konyha újra átalakítva, f. évi május 1-től kiadó. Értekezni lehet Gáspár Ferenc borkereskedővel.

Eladó ház!

A Szent Imre-utca 44. sz. alatt egy földszinti 2 külön bejáratu szoba és pince, az emeleten 3. nagy szoba, konyha, előszobából álló lakás, továbbá külön udvaron egy 3 szoba és konyhából álló lakás együttesen eladó. Értekezhetni Gyerkes Mihály, ig-tanító, megbízottal.

— Könyvkötő tanulóknak felvesz egy jóra való fiut azonnal Betegh Pál könyvkötő-intézetébe Székelyudvarhelyt.

Szám: 1377—1908 szb.

Pályázati hirdetemény.

Siklód községben a szülésznői állás megüresedett. Ezen állás elnyerhetése végett folyó évi május hó 1-ig a pályázók felszerelt folyamodványait beadhathják.

Javadalmazás:

Rendes fizetés 100 korona

Lakbér 40 korona és 2 korona működési díj minden egyes szülésnél, ezért 8 napon át a beteg asszonyt látogatni köteles.

Szekelykeresztur, 1908. április 7-én.

Gálffy, főszolgabíró.

Szám: 1438—908. szb.

Pályázati hirdetemény.

Közhírré teszem, hogy a siménfalvi körbábai állás (székelykereszturi járás) lemondás folytán megüresedett. Pályázni óhajók felhívom, hogy felszerelt folyamodványait folyó évi május hó 1-ig annyival inkább adják be hozzám, mert a később érkezett folyamodványokat figyelembe nem veszem.

Ezen állással járó javadalmazás:

Rendes fizetés évi 100 korona.

Lakbér 40 korona.

Minden szülésnél egy véka gabona vagy esetleg 2 korona működési díj, miért is 8 napon át köteles az illető betegnél látogatást tenni.

Szekelykeresztur, 1908. évi április hó 7. én.

Gálffy, főszolgabíró.

Uj kocsik

szekerek,

gazdasági felszerelések, ekék, eketaligák kaphatók s mindenféle más megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. Lakatos Mihály kovácsmester Székelyudvarhelyt, báró Orbán Balázs utca 7. sz. alatt. Készítményeimért teljes felelősséget válllok.

Képes levelezőlapok, finom hazai levélpapírosok dobozokban és doboz nélkül nagy választékban kaphatók

BETECH PÁL

könyv-, zenemű- és papírkereskedésben Székelyudvarhelyt Névjegyek izléses kivitelben készíttetnek

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régiónak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvénynél, oszúznál és meghűléseknél, bedörzsöléskeppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. e

Mindennapi szétküldés.

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi elöljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FÜMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Erdélyországról.

Rövid idő előtt Erdélyrel foglalkozott az országgyűlés. Erdélynek nem minden bajával és veszedelmével, csak a sok közül egygyel, amely szegénynyé tette értékesebb rétegét a székelységet és gazdaggá, dúsgazdaggá azokat, akik élelmesek és lelketlenek voltak. Magyarországnak nincs egyetlen vidéke sem, ahol annyi a baj és a veszedelem, mint ebben a gyönyörű országban. Ahová lép az ember, ott egy-egy megoldhatatlan probléma mered elé. Ahova nyúl, ott darázs-fészekre talál. Amit megérint az összeomlással fenyeget. Itt tömörül össze egy maroknyi magyarság a román és a szász nemzetiség gyűrűjében. Itt él még ma is régi érvényében az abszolutizmus törvénykezésnek sok maradéka: az osztrák jog a napi élet száz és száz vonatkozásában. Itt van a legsúlyosabb nemzeti problémának, a választói jognak legsebebb helye. Innen mered felénk a legnagyobb talány, amelynek megoldásától függ talán a jövő állami alakulásának egész karaktere.

Ez a ragyogó mult, tüneményes szép ország van most a nagy kérdések napirendjén. Egyelőre amiatt a sok baj miatt, amit az erdeivel, a birtokaival, a tagosításaival és arányosításai val mások elkövettek. Ennek a bajnak korrupció volt a vezetője és lelketlen pénzvágy az élesztője. Vessen magára mindenki, mert ebben sokan a hibásak. Hibás a közigazgatás, amely szemet hunyt, hol kényelemszeretettől, hol patópáloskodásból, hol rosszabb okokból is olyan üzemek felett, amelyekről tudnia kellett, hogy céljuk és előidézőjük csak visszaélés lehet. Hibás az erdélyi ur osztály, amely nem mindenütt értett egyet a nép érdekeivel és bizony a maga fajtájának a kedvéért türte, hogy a nyomorult és tudatlan tömegek érdeke könnyelműen piacra kerüljön. Hibás a nép sok vezetője, a közbirtokosságok vezetősége, akik gyakran maguk is részesei voltak azoknak az üzemeknek, amelyek fölött ma aggódó lélekkel ül bírói tisztet a népképviselő. Hibás a bíróság, amely a betűi tiszteletétől elkábulva, feláldozta a lényegét és az igazságot a formajog tengerébe süllyesztette. Mindenekfelett hibás a régi kormányzat, mind-

egyik kivétel nélkül, mert türte esztendőkön át azokat a gazságokat, amelyeknek botrányos részletei egyre-másra szellőztette a sajtó és amelyeknek a rémes pusztításairól a kormány mindenkinél jobban volt értesülve.

Most összefogódzott mindenki és világra jön egy törvény, amely intenciója szerint legalább meg fog szüntetni minden bajt és veszedelmet. De ebben sem hisz mindenki és sokan mondják, ismerői a vidéknek és a viszonyoknak, hogy csak a szándék jó. A fegyver azonban tökéletlen és főleg nagyon későn töltötték meg. Akkor sem golyóra, csak sörétre. Kívánjuk, hogy azoknak legyen igazuk, akik biznak a törvény jószándékaiban. Erdély ellenséges népfajok közé szorult magyarságának megmentéséről, fentartásáról, biztosításáról van szó. És különben is annyi itt még az elintézendő probléma, hogy igazán örülni kellene, ha egygyel kevesebb lenne. Néhány ideális lelkületű államférfiunk volt, aki szüntelenül hangoztatta, hogy a magyar kormány és a társadalomnak a legéberebb figyelemmel Erdélyre kellene tekinteni, mert innen fenyeget a legtöbb veszély és ott van a legtöbb baj; az országra nézve is és az ottani magyarságra különösen. Ha soha, hát most a választói jog reformjánál tapasztalhatja mindenki, aki csak egy keveset foglalkozott az általános választói jog esélyeivel és lehetőségével, hogy Erdélynek micsoda jelentőségteljes szerepe van e kérdés mikénti megoldásánál. Ha Erdély nem lenne olyan, amilyen Magyarország, talán rég túl volna a választói reform vajadásain és nagyon kevesen lennének azok, akik még elvből is ellenkezik ennek az elkerülhetetlen reformnak a megvalósítását. A magyar politikának olyan területe van itt Erdélyben, amelyen fajunk legkiválóbb erőinek kellene állani, mint a kormányzat és a közigazgatás vezetőinek. És soha, de soha sem tartották irányadónak ezt a szempontot sem a kormányok, sem az autonómiák. Erdélyből mamelukszállító telepet neveltek, ahol elnyomták az önállóságra való törekvést és az öntudatos nemzeti politika érdekeit mindig alárendelték a pillanatnyi hely-

zet kívánalmainak. A sok szélhúzó partikularis érdeket folyton legyezgették, csak hogy egy-egy ellenséggel kevesebb legyen és a korrupciót, amely nélkül mamelukság nem tenyészhet, oly mélyre ültették ezen a földön, hogy a mérges gombák, miként a most készülő törvényjavaslat bizonyítja, immár egész vidéket fenyegetnek elpusztulással.

Erdély egy ellenséges nemzetiségnek és egy vakmerő hatalom aspirációinak szünetlen élő vágya. Rá van szegezve ezer ellenséges szem és földjén ellenséges indulat nagy gonddal és sok tökével készíti elő a jövő államainak világát. A román irre entizmus nagy öntudatos-sággal létszeli be magát pénzével, értelmiségével és faji gyűlöletével és az elnografikus térképen egyre sűrűbben jelentkeznek az ő hatalmának terjedését jelző színtelencskák azokon a területeken, amelyek még nem is régen teljesen mentek voltak minden nemzetiségi elemtől. — Lehetetlen észre nem venni, hogy ez a gyanus célzatu terjeszkedés a mi legnagyobb veszedelmünk lehet és lehetetlen el nem ismerni, hogy azoknak volt és van igazuk, akik bennünket örökösön Erdélyre és az ő nagy és megoldhatatlannak látszó problémáira figyelmeztettek.

— 0 —

A politikai élet.

Csendes pihenésben mult el az ünnep. Ama bizonyos orsón, amelyen a história eseményei fonódnak, megállt a fonál. Semmi se történt, se izgalmak se szenzációk; meleg templomi hangulattá lágyulhatott az ünnepi elmerülés. Az emberek előrenyílt tekintettel a messze jövőt kutatgatják: mi lesz, hogyan lesz? Vissza a multakba senki sem tekintett. Minek is? A politikai balálckból nincs feltámadás. Az eltemetett politikai eszmék nem támadnak fel. A politikai eszmék csak a születésükben érdeklik az embereket. Azok az eszmék, amelyek belenőnek a jövőbe, mint az Andrássy Gyula grófnak a jövő politikájáról szóló husvét megnyilatkozása. Az egész sajtó regisztrálja ezt a cikket és méltatja érdeme szerint. Aktiv miniszterek írásai, ha aktuális politikai kérdésekhez kapcsolódnak, úgy hatnak, mint az akciók.

Az ünnepi esendbe beleszólt a szociáldemokrata párt kongresszusa. A szociálisták tanácskozása vasárnap

kezdődött és hétfőn fejeződött be. A szervezett munkásságnak ez a parlamentje már előjárójában is az általános választói jog kérdésével foglalkozott. Helyesebben hadba szállott a kérdés érdemével. A szónokok sorra ajánlgatták, hogy ilyen meg amolyan állást foglaljon a munkásság a választói jog reformjavaslata ellen, holott pedig magát a javaslatot nem ismerik.

A bécsi lapok válsághirekkel vannak tele. A mult héten Aerenthal báró külügyminisztert bucsúztatták, most ugyan ezt cselekszik Burián báró közös pénzügyminiszterrel, a kinek bosnyák politikáját rovják föl bűnül. Mi és mennyi igaz mindezekből a híresztelésekből majd az idő mutatja meg.

Dr Wekerle Sándor miniszterelnököt a hét végére várják Bécsbe és erre a napra tüzi ki az osztrák sajtó a közös miniszteri értekezletet is a jövő esztendei közösügyes költségvetés tárgyában. Egy némely lap arról is tud, hogy Dr Wekerle Sándor miniszterelnökkel Bécsbe érkezik Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter is. Persze ezzel az uttal kapcsolatosan megindul a kombinációk egész raja.

A politikai élet a jövő hétnek legelején kezdődik, a mikor is az országgyűlés harmadik ülését nyitja meg. Ezt megelőzőleg a pártok értekezletre gyűlenek egybe, a mikor is a harmadik ülés alkalmával teendőit beszélnek meg. Változás annyiban áll be csupán, hogy az egyes bizottságokban történnek személyi változások.

A parlament az alakulás után nyomban a költségvetés tárgyalásába fog bele, mert az indennitas ennek az évnek csak az első felére szól és június végén lejár. A költségvetés tárgyalása után valószínűleg az adó-reform tárgyalására kerül a sor.

A székely kivándorlók.

Irta: KISS SÁNDOR.

II. Amerikában.

A székely kivándorló első dolga Amerikában az, hogy munkát keresen. Egy célpontot mindenkinek meg kell nevezni Ellis-Islandon, ha partra akar szállani. A megnevezett helyen neha a kivándorló készen kapja a munkát. Ha munkát nem kapott is, a legtöbb esetben, ott van egy barátja, ismerőse, szóval van ahol magát egy pár napra meghúzza. Sokszor ez a pár nap hetekre, sőt hónapokra is megnyúlik, mely után meg kell elégednie a legnehezebb munkával. Szakszerű munkához nem ért, id gen nyelvet nem ismer. Így olyan munkát végez, a milyent kap.

Alig van a világon elhagyatottabb és gyámoltalanabb ember, mint a székely kivándorló Amerikában. A falusi élethez, mezei munkához szokott ember rendesen egy nagy városba vetődik. A nagyvárosi élet a maga romlottságával és erkölcstelenségével már az első napokban megtéveszti. Persze ez nem is a valódi nagyvárosi élet, hanem a nagyváros alsó rétegének, népének élete, amit az angol „Slum”-nek nevez.

Ekkor megkezdődik az életet Amerikában, melynek minősége az ő munkája minőségétől, az erkölcsi erejétől, műveltségétől függ.

A székely kivándorló társadalmi élete és helyzete Amerikában nagyon alacsony színvonalon áll. Én meglátogattam néhány helyet, mint Pittsburg, Columbus, Chicago, ahol nagy tömegben élnek a székelyek s még néhány kisebb helyet is, mint Martinsferry, Alliance, Indiana-Harbor, melyek kis városok, de ahol a magyarok szintén tömegesebben vannak. A székelyek között társadalmi életéről szó alig lehet. Ők rendesen azzal a céllal jönnek ide, hogy egy bizonyos összeg pénzt minél hamarabb összegyűjtsenek s így egyáltalán nem költenek sem ruházatra, sem vallásos vagy iskolai célokra, sem otthonokra. Az egyedüli cikk a mire költenek az ital, sör, pálinka stb. Kosztos-házban 5—6 emberből álló csoportokban élnek Ott csekély összegért kapaak élelmet és lakást, sokkal kevesebért, mint amennyit aránylag a keresményükből erre adozhatnak. Persze nekik csak egy a céljuk: hogy pénzt gyűjtsenek; ahol pedig a cél tisztán pénzügyi, ott társadalmi életet ne is keressünk. Néhány helyen van többé-kevésbé virágzó Betegségélyző Egyletük. Ezzel is gyakran zavar van, mert a tagsági díjakat nem arra fordítják, hogy a betegeket segíezzék, hanem arra, hogy a tagok s főképpen a vezetőség minél több hasznot húzhasson belőle. Ritkán találunk megbízható embereket, akik képesek másokért dolgozni s nemcsak a saját zsebükre harcolni. Így tehát társadalmi életük még a kezdetéhez sem ért el annak, ami a társadalmi élet jelentése Amerikában.

Családi élet nincsen. Nagyon kis százalékra tehető azok száma, akik családjukkal jönnek ki Amerikába. Ezek ugyiszlóván szerencsésebbek, mint azok, akik családjukat otthon hagyják, mert ez utóbbi esetben a családnak úgy otthon maradt, mint az Amerikába vándorolt tagjai nagyobb veszélynek vannak kitéve.

Azokon a telepeken, ahol a magyarok tömegesen élnek, már van minden, ami a székelyt hamar elfeledtetni az otthon maradtokról. Ott vannak a korcsmák, a melyeknek száma napról-napra szaporodik s amelyeknek tulajdonosai napról-napra gazdagodnak. Kiköltözött már a cigánybanda is s így a pálinka és zene közt kevés a bánata. Hogy ne lenne kevés, mikor az asszony nincsen itt, hanem messze-messze a tengeren túl, hová a levél is két hétig megy. Még eljön az idő, hogy a székely mulatni fog átrándulni Amerikába, mert itt nincsen sem a szomszédasszony, sem a komám-uram hogy megszólja, ha rosszul viseli magát. Így aztán igen gyakran előfordul, hogy az első pár hónapban

ha küld is pénzt a családjának Magyarországra, már a harmadik negyedik hónapban megfedekezik róla. Belejön a szabadabb s az amerikai züllött munkás romlott életébe, amely aztán ezer bünt hoz magával. Ivásnak adja magát. Néha újra házassodik itt az új hazában. Aztán, hogy mi történik az otthon hagyott családdal csak azok tudják, akik otthon sirnak, zokognak utána. Sok családot tönkretett már a kivándorlás — mondotta nekem egy tisztas ősz magyar ember itt Amerikában. Az ilyen ember aztán el van veszve úgy Magyarországra, mind Amerikára nézve.

Az az ember, akit magyar anya táplált és nevelt fel, ki a magyar állam iskolájában tanult írni és olvasni, akitől községe és hazája jogosan vár viszonzószolgálatot, eljön Amerikába, hol elvesz a tömegben.

Farkas Pál dr a Pesti Hirlapban néhány hónappal ezelőtt megjelent kitűnő cikkeinek egyikében az 1907-ben Amerikából Magyarországra küldött pénzösszegét 250—300 millió korona között határozza meg. Farkas dr a kivándorlást gazdasági szempontból igen kitűnően tárgyalta. Azonban, ha sociológiai szempontból tárgyaljuk a kivándorlást ez sokat levon a milliókból. Az elveszett emberek számát ma még nem lehet meghatározni. Otthon szép reményekkel várnak talán rájuk, míg ők itt a halál tornácában járnak. Csak 10—15 év múlva látják majd otthon annak eredményét, aminek előjelei ma bőségesen mutatkoznak ott, hol nem annyira pénzről, mint emberről van szó, akinek értékét ma pénzben nem lehet meghatározni.

Nem folytatom tovább e pessimistikus leírást, különösen a vallásos életéről nem akarok írni, mert abból aztán éppenséggel semmi, vagy nagyon kevés van s az is csak a kezdet kezdetén áll. Az én célom nem az volt, hogy hibát keressek székely testvéreimben, mert nekem velük kell éreznem, minthogy magam is székely vagyok. Éppen azért akartam leírni pár dolgot, hogy tudjon ezekről a dolgokról az, aki érdeklődik iránta.

A székely kivándorló társadalmi helyzetéről szintén van némi mondanivalóm. — Az eddigiekből olvasóim már megis alkothatták maguknak a székelyek társadalmi helyzetét Amerikában. Az amerikai munkás nem érintkezhetik a magyarral, mivel a nyelv teljesen elszigeteli őket egymástól. Az az amerikai bennszülött munkás pedig, ki ugyanazt a munkát végzi, mint a székely, aki a nyelvet sem érti, mindenesetre nem tartozik az amerikai társadalomhoz. A magyar munkást csak az amerikai napilapokból ismeri még pedig azokból a rémhírekből, amelyeket a lapok a magyar munkások korcsmai verekedéseiről, bieszkázásáról s ezekhez hasonló virtuskodásáról közölnek.

A magyar munkás az amerikai szemében valami alsóbbrendű teremtmény. Egy sociológus az amerikai társadalmat öt osztályra osztván, a bevándorlott magyar munkásokat az utolsóba sorozta. Nemcsak sajnálattal írom én ezt székely testvéreimről, hanem szomorúan kellett ezt magamnak is tapasztalnom és éreznem, amikor azokon a helyeken utaztam, ahol a magyar munkás ismeretes.

Nem szabad azonban elfelednem azt a szíves székely vendégszeretetet sem, amelyben székely testvéreim némelyike itt Amerikában részesített. Azok voltak ez emberek, akik itt a kísértések között sem vesztették el hitüket és becsületüket; akik nem feledkeztek el családjukról, hanem dolgoztak érettek és remélik, hogy maholnap viszontláthatják őket. Ez emberek iránti tiszteletem nőtt a velük való személyes érintkezésem folytán. Ők maguk is szomorúan nézik, hogy testvéreik egyrésze miként pusztítja és teszi tönkre saját erkölcsi és anyagi erejét.

Ha a székely ember csakugyan segíthetne magán az Amerikába való jövőtel által, én sohasem mondanám, hogy ne jöjjön ide. Sőt segíteném. mint testvéremet, hogy minél biztonságosabban járjon. Sokan segítenek bajaikon az Amerikába való utazással, én is elismerem, de ezt csak az elenyésző kisebbség mondhatja el magáról.

Azonban arra kérem minden székely testvéremet, hogy mielőtt a vándorbotot a kezébe venné, hogy régi hazáját elhagyja, ne egyszer, hanem tízszer gondolja meg, hogy mit csinál és mikor már ezt megcselekedte, maradjon inkább otthon a biztos révben, semhogy saját és családja életét a véletlenre bizza.

Most néhány hónap óta válság van nálunk. A gyárak egyrésze a pénzzavarok s általában államgazdasági zavarok miatt a munkát beszüntette. Ilyen esetben a munkás, akinek készpénze nincsen, indulhat koldulni a dollárok hazájában. E válság körülbelül egy évig fog tartani. A gyárak több kevesebb mértékben itt és ott felvették ismét a munkát, de még mindig ezek vannak munka nélkül. A visszavándorlás nagyobb ma, mint az Amerikába való kivándorlás.

Olvasom, hogy otthon tyúkkal és kaláccsal fogadják a visszavándorlókat. Ez szép, de a tyúk és kalács bizonyára csak rövid ideig tart s így ha nem gondolkoznak otthon komolyabban a megélhetésükről ismét vándorbotot vesznek testvéreink s talán örökre elhagyják azt a szent földet, melyen bölcsőjük ringott . . .

KÜLÖNFÉLÉK.

Biztatás.

A Hargita tájékára
Felsütött a nap sugára,
Biztatva int: felettünk is
Kiderül majd nemsokára.

Itt az idő, hogy már egyszer
Talpra álljon minden ember,
S erőben, hatalomban
Növekedjünk, mint a tenger.

Ha ezt, ha azt könnyen vettük,
Hibáinkat megszenvedtük.
Komoly munkaszeretettel,
Térjünk rendre mind felettük.

Ekép küzdve és remélve,
Előttünk egy szebb kor képe.
S megmutatjuk a világnak:
Nem vészett el Csaba népe!

Fülei Szántó Lajos.

Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy május elsején megkapjuk a rég óhajtott harmadik vonatot; de hogy melyik évben azt már nem mondják;

mondják, hogy a husvéti ünnepek pofozódások és verekedések nélkül folytak le városunkban;

mondják, hogy az ünnepi locsolódástól egy szép leány se kapott náthát;

mondják, hogy a malomárkot felhasználják bacillustenyésztő telepekké;

mondják, hogy az új városrész kiépítésére szükséges előmunkálathat már a jövő héten megkezdik;

mondják, hogy városunk tanácsa már komolyan foglalkozik a vízvezeték tervével;

mondják, hogy az erdészeti hivatal a malomgát megkötésére szükséges fákat már régen kijelölte;

mondják, hogy városunkban a székely Szövetség nagygyűlésének és az erdélyi hírlapírók kongresszusának előkészületei már nagy arányban folynak.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **A husvéti ünnepek** nem egészen zavartalanul folytak le városunkban; mert bár az első verőfényes szép napot százával tódultak a hívők a templomokba, a második napon — az öntözés örömmünepét, — ugyancsak megzavarta az egész napon át tartó nagy eső, mely mindenkit a házában maradni kárhoztattott.

— **Erdélyrészi vásárok.** Pénteken április 24-én Alsórákos, Alsószombatfalva, Eczel, Galgó, Makfalva, Muzsna, Szászsebes, Szászkered, Torda; 25-én Bethlenszentmiklós, Feketehalom, Lekencze; 27-én Jakabfalva; 28-án Homoródoklánd, Kiskapus, Magyaragyzsombor, Szásznádas, Szentlászló; 29-én Kőboldogfalva, Sepsiszentgyörgy, Szamosujvár. 30-án Marosugra, Ó-Sinka.

— **Villamos világításunk ügye** annyira előhaladt, hogy a próbavilágítás a telepen még e hó végével megtörténik, a közvilágítás pedig május hó első napjaiban veszi kezdetét. Az összes gépek és felszerelések megérkeztek s a késedelem onnan származik, hogy a gyárban tüzeset és később sztrájk is volt.

— **Műkedvelői előadás.** A helybeli intelligencia tagjaiból alakult műkedvelői társulat, vasárnap e hó 26-án tartja előadását a „Budapest”-szaloda színháztermében, mely alkalommal Csiky Gergely egyik kitűnő vígjátéka a „Buborékok” kerül színre. A közreműködők névsoráról, valamint egyéb részletekről még nem kaptunk értesítést és így azokról nem is számolhatunk be.

— **A malomárkok.** Városunknak ezen szegényfoltja, mely éppen a Kossuth-utcai jobboldali házak mentén vonul végig, a tavasz ébredése alkalmával meghozta a maga kellemetességeit: az undok, dögleletes büzt és a bekasereg andalító kuruttyolását. Vajjon mikor ébrednek már az illetékes körök annak tudatába, hogy ez a moesaras bacillusfészek, veszélyezteteti leginkább a város közegészségügyét, és mikor szándékoznak e rég érzett bajon segíteni?

— **Színházi hírek.** Bizonyára érdekelni fogja színpártoló közönségünket, hogy a tavaly itt működött Heves-féle színtársulat egyik tehet-

seges fiatal tagja Asszonyi László a nagyváradi »Szigligeti színházhoz« szerződött és ott husvét vasárnapján és hétfőjén lépett fel először a »Varázskeringő« és »Milliárdos kisasszony« operettekben. A színházat mindkét napon zsufolásig megtöltő közönség nagyon rokonszenvesen fogadta az új tagot és gyönyörű bariton hangján elénekelt szép számainak csaknem mindegyikét megismételtette. Ünnepe másodnapján a délutáni előadás keretében lépett fel ugyanazon színháznál közönségünk egy másik jó ismerőse Deréki János, ki a »Dérnye ifjasszony« című darabban Szentpéterit játszta és bár a szerep nem felel meg teljesen egyéniségének, mégis szép orgánumával, alakjával, értelmes, discret játékával, kellemes benyomást tett a közönségre. Erdélyi Miklós igazgató a legmesszebbmenő elismerésre tarthat számot, mert virágvasárnapról társulatát olyan erőkből szervezte, kik az ország bármely színpadán megállhatnak helyüket. Dióssy Nusi és Batizfalvi Elza olyan primadonnák, minőket a vidéken csak ritkán lehet látni; feltétlen dicséret illeti az új drámai színésznőt Hevessy Mariskát is. Az újonnan bemutatkozott tagok közül rendkívül tetszetek Kassay Károly, Sik Rezső, Dézsy Alfréd. A zenekarra, kiállításra, és az előadások magas művészi nivójára Erdélyi Miklós igazgató valóban büszke lehet. Ha nekünk ilyen színházi előadásokban lehetne részünk, azt hisszük, hogy színháztermünk csakhamar szűknek bizonyulna.

— **Helyreigazítás.** Lapunk egyik közelebbi számában megírtuk volt, hogy az udvarhelymegyei tanítók közül csak kettőt találtak érdemesnek a kitüntetésre; e közleményünk téves értesülésen alapult, és most készséggel igazítjuk helyre, mert az eset úgy áll, hogy a f o l y a m o d ó k közül találtak csak kettőt méltónak a kitüntetésre, és így a nem folyamodók ezt nem is tarthatják magukra nézve sérelmesnek.

— **Földmívelői iskola Segesvárt.** A Segesvár mellett levő Fehéregyháza községben fekvő gróf Haller-féle kastély felerészét a földmívelésiügyi minisztérium 40,000 koronaért megvette. A kastély másik része már eddig is a földmívelésiügyi minisztérium tulajdona volt, s most már semmisem áll útjában annak, hogy a tervbe vett földmívelési iskolát ott felállítsák.

— **Amatőrök fényképészeti szükségleteiket** előnyös árakban kapják: *Betegh Pál* könyv-, papír-, író- és rajzszer kereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz. *Adria* szírazemezek! Hazai gyártmányok!

— **Köszönetnyilvánítás.** A helybeli unitárius egyházközség számára id. Szakács Károlyné sz. Gállfy Mária urnő egy 111 korona értékű teljesen aranyozott urvacsorai kenyér osztó ezüst tányért, továbbá dr. Demeter Lőrincné sz. Prexli Emilia urnő egy 70 korona értékű dusan himzett fehér urasztali terítőt adományozott. Mindkét nagylelkű adományért a jószívű adakozóknak ez uton is hálás köszönetet mond:

Vári Albert, lelkész.

— **Majláth püspök bérmautja.** Az erdélyi róm.-kath. püspök, a fenkölt lelkű gróf Majláth Gusztáv Károly május hó 1-től 19-ig Csikmegyében folytatja bérmautját. — Majus 1-én Csiksomlyóban kezdi és 19-én Csikgyimesen végzi be. Az összes községekben nagy előkészületek folynak a püspök méltó fogadtatására.

— **Orvosok és betegpénztárak.** Andrassy Gyula gróf belügyminiszter valamennyi törvényhatósághoz leiratot intézett, amelyben figyelmezteti a hatósági orvosokat, hogy a betegpénztári tagokat a rendes orvosi díjtételek mellett még akkor is kötelesek kezelni, ha a pénztári orvosok és a betegpénztárak között nem sikerült egyezséget létesíteni. A leirat szövege a következő: „A m. kir. munkásbiztosítási hivatalnak hozzám érkezett jelentései szerint több esetben meglőrtént, hogy az orvosok, köztük közhivatalban állók is a betegsegítő pénztárakkal a díjazás tekintetében megállapodásra jutni nem tudván, a pénztári tagok gyógykezelését megtagadták. Fölhivom ennél fogva a címet, utasítsa felelősség terhe mellett a közhivatalban levő orvosokat, hogy ott, ahol a pénztári orvosok a betegsegítő pénztárral meg egyezésre nem jutottak vagy a hol a pénztárak és az orvosok közt létrejött megállapodáshoz az országos munkás betegsegítő és balesetbiztosító pénztár hozzá nem járult, a hivatásuk területén lakó pénztári tagok gyógykezelését mindaddig, amíg ennek szüksége fönforog, a részükre törvényszerűen megállapított díjtételek mellett teljesíteni kötelességüknek ismerjék. *Andrassy s. k.*”

— **Halálozás.** Bágyi Kovács Sándor telekfalvi reform. lelkész életének 91-ik, papságának 65-ik évében folyó hó 19-én este 10 órakor rövid szenvedés után elhunyt. Hült teteit e hó 21-én délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra, gyászoló családja és az egész község lakosainak részvétele mellett a telekfalvi temetőbe. Nyugalma legyen csendes és emléke olyan áldott, mint a milyen működése itt a földön volt.

— **Zenekedvelők és zenészek figyelmébe!** Hegedűk, hegedűvonók, hurok, gyanák, vonósörök és más felszerelések — legjobb minőségben; Okarinák nagyválasztékban; hangsípok, harmonikák, klarinétnyelvek stb. előnyös árak mellett kaphatók: *Betegh Pálnál Székelyudvarhelyt.*

— **Új rend a katolikus eljegyzéseknél.** A katolikus eljegyzések érvényessége és házasság formája dolgában folyó év husvét vasárnapján új rend lépett életbe. Az új rend megállapítja, hogy az egyház előtt csak azon eljegyzés érvényes, amely a plebános, vagy két tanu jelenlétében írott szerződés útján történik; a szerződést a feleknek, a tanuk és a plebánosnak alá kell írni. Ha az egyik fél írni nem tud, három tanu kell. Az eljegyzési szerződést a plebánia irattárában őrzik és egy külön ugynevezett eljegyzési anyakönyvbe bejegyzik. Az idén április 19-étől kezdve tehát csak az új rendelet és előírás szerint kötött eljegyzés lesz jogérvényes, vagyis csak ilyen hozza létre a következő eredményt: bármily más személyekkel kötendő házasság tiltó akadályát, sőt bontó akadályt, más eljegyzés megkötésére,

köztisztességi bontó akadályt és végül kötelezettséget és jogot a házasság megkötésére. A tisztán magánjellegű eljegyzést a rendelet nem tiltja el, csak az egyház követelményeitől fosztja meg. A házassági akadály alól való felmentést a menyasszony plebánosának kell kérni. A püspök vagy plebános ezután csak határozottan megjelölt papnak adhat felhatalmazást az esketésre és pedig csak saját plebániáján, illetőleg a püspök csakis saját egyházmegyéjének területén belül.

— **Növénygyűjtő csak 80 fillér** *Betegh Pál* könyvkereskedésében. Gazdag tartalom, csinos kiállítás.

— **Az ipartörvény ankét öszre marad.** Az ipartörvényjavaslat megvitatására ez idén tavaszra tervezett ankét öszre marad. A kereskedelmi minisztert ebben az elhatározásában az indította, hogy időt kíván adni az iparosságnak arra, hogy a törvénytervezettel alaposan foglalkozhassék. Tényleg csak most indulnak meg a kamarákban a részletes tanácskozások, melyek bizonyára nyár elejéig fognak tartani, vagy még tovább is. A decentralizált tanácskozásokra a miniszter kellő időt kíván adni az érdekeltségnek. A második oka e halasztásnak az, hogy a törvénytervezet második része még távolról sem kész, sőt még sok beható tanácskozást fog igényelni, mert — többek között — egy teljes sztrájtörvényt foglal magában. Így természetes, hogy ankétszerű tárgyalásokra csak öszre kerülhet a sor, a mibe az érdekeltség, tekintettel a megvitatandó anyag nagy tömegére, bele fog nyugodni.

— **A magyar munkaadók szervekedéséről** közöl igen érdekes tudósítást a „Honi Ipar“ most megjelent száma. A szervezési munkálatokat egyszerre két tényező folytatja: a Magyar gyáriparosok orsz. szövetsége és az Országos iparegyesület, s a „Honi Ipar“ számos érveléssel bizonyítja, hogy a Magyar munkaadók országos szövetsége csak az összes illetékes tényezők vállvetett együttműködése alapján jöhet létre. A lap különben igen érdekes és változatos. Előfizetési ára egész évre 16 K, félévre 8 korona. Kiadóhivatal Budapest, VI. kerület, Király-utca 34. szám alatt.

— **Imádságos és énekes könyvek** („Égi Manna“, „Új Lelki Manna“, „ÚjRózsafüzér“, „Mennyei Utmutató“, „Üdvözlég Mária!“, „Hit, remény, szeretet“, „Jézus legszentebb szíve az én oltalmam életemben és halálomban“, „Vezérangyal a lelki épülés és áhitat terén“, „Jó Nap azaz imádságos és énekes könyv minden koru, rangu és nemű hívők számára“, „Isten a valódi szeretet“, „Gyöngyszemek“, „Gyémántok“, „Kis és Középrózsa kert“, „Páduai Szent Antal imakönyve“, a csodatevő szent tiszteletére és segítségül hívására szolgáló imákkal és áhitatos elmélkedésekkel“, „Ifjúság Kalauza“, „Kis Jézus imádsága“, „Gyermekek-Imák“, „Kis-Lelki Kincs“, „Lelki Rózsabimbók“, „A Gyermekek Szent Fohászai“, valamint több katolikus református és unitárius hívőknek alkalmas imádságos és énekes könyvek) állandóan legnagyobb választékban, legolcsóbb árak mellett *Betegh Pál* író- és rajzszerkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

kelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz. alatt, a m. kir. postahivatal áttelérében kaphatók. A főtisztelendő papoknak ezen kedvező körülményt szíves figyelmébe azon kéréssel ajánljuk, hogy a hívőket erről alkalomadtán felvilágosítani kegyeskedjenek. Ezt annál is inkább kérjük, mivel az összes e körbe tartozó könyvek egyházhatalósági jóváhagyást nyertek

— **Könyvkötő tanulónak** felvesz egy jóra való fiut azonnal *Betegh Pál* könyvkötő-intézetébe Székelyudvarhelyt.

Szerkesztői üzenetek.

R. A. Csomafalva. Az előfizetés beérkezett. A postai feladó-vevény nyugtául szolgál. Innen a lap hetenkint kétszer pontosan elmegy; ha valamelyik számot nem kapja, a posta hivataloknál ingyen kapható nyomtatványon okvetlenül kérje, mert így mi és a posta is ellenőrizheti a pontatlanság okát. Székely testvéri üdvözlét.

I. L. Husvét versét későn kaptuk és így sajnálatunkra nem közölhetjük.

Kiadja: *Betegh Pál* könyv- és újság kiadó intézete.

Új magyar lemezek! Legújabb Scala felvételek! Grammofon hanglemezek kicserélése!

Bármely gyártmányu kemény gummi lemezt, a „Columbia“ kivételével teljes eladási értékben visszavesz — három új „Scala“ lemez átvétele és fizetése mellett:

BETEGH PÁL

könyv- és zeneműkereskedése

:: Székelyudvarhelyt. ::

Két oldalas kis lemez 3 K 50 f, Nagy lemez . . . 6 K — f.

A „Scala“ lemezek a legjobbak.

1562—908. tkvi. sz.

Hirdetmény.

Rava községre nézve az 1892. évi XXIX. t. c értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a tjkvekbe való bejegyzése és tkvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetven és azzal a felsorolással tételük közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e § oknak az 1889. 38. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi 38. t. c. 7 §-a és az 1891. évi 16. t. c. 15 §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi 29. t. c. 22. §-a alapján történt törölések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési kereseteket hat hónap alatt, vagyis 1908. évi október 25-ig bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ának eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi 38. t. c. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtoklás tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1908. évi október 25-ig bezárólag a tkvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő fetelle után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt esetekben kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjogarányának az 1889. évi 38. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1908. évi október hó 25. napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltja után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Szekelykeresztur, 1908. évi április hó 2-án.

CSERESNYÉS SÁNDOR,
kir. járásbíró.

Eladó

egy diván, egy
ruhaszekrény és
egy nagy fali
tükör. — Bővebb
értésítés Kossuth-utca
104. sz. alatt nyerhető.

A legszebb,
legjobb s min-
denütt leg-
kedveltebb

védjegyes bicikliket — 96 koronától kezdve — egész a határig teljesen vám- és tehermentesen szállítjuk.

Sok évi jótállás. Egyszerű kivitelű kerékpárok olcsóbbak. Összes hozzávaló részek Berlinből szállítanak.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Kérjük legelső osztályú gyártmányainkat alacsonyabb árban levő csekélyebb értékű árukkal össze nem tévesztetni.

Multiplex-Fahrrad-Industrie,
Berlin 7., Gitschinerstr. 51.

BOR!

Fernengel Gyula szekely-
udvarhelyi bornagykeres-
kedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Szám: 1377—1908 szb.

Pályázati hirdetmény.

Siklód községben a szülésznői állás megüresedett. Ezen állás elnyerhetése végett folyó évi május hó 1-ig a pályázók felszerelt folyamodványait beadhathják.

Javadalmazás:

Rendes fizetés 100 korona

Lakbér 40 korona és 2 korona működési díj minden egyes szülésnél, ezért 8 napon át a beteg asszonyt látogatni köteles.

Szekelykeresztur, 1908. április 7-én.

Gálffy, főszolgabíró.

Szám: 1438—908. szb.

Pályázati hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a siménfalvi körbábai állás (szekelykereszturi járás) lemondás folytán megüresedett. Pályázni óhajtokat felhívom, hogy felszerelt folyamodványait folyó évi május hó 1-ig annyival inkább adják be hozzám, mert a később érkezett folyamodványokat figyelembe nem veszem.

Ezen állással járó javadalmazás:

Rendes fizetés évi 100 korona.

Lakbér 40 korona.

Minden szülésnél egy véka gabona vagy esetleg 2 korona működési díj, miért is 8 napon át köteles az illető betegnél látogatást tenni.

Szekelykeresztur, 1908. évi április hó 7-én.

Gálffy, főszolgabíró.

SZEKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap. Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len
legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, gyász képes levelezőlapok 20-fele helybeli felvétel. Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Állandóan kaphatók mindenféle kész nyomtatványok. u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31 (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szak-szerűen berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acéltollak, rondtollak, üveg-tollak, toll-zárak, disztollszárak. Ironok, fekete, színes és másoló-ironok, notes ironok, csa ari-onok (crayonok), zsebironok, csa varironbetétek, ironvédők, iron-heggyezők. Kréták, iskolai, kávé házi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy és ruhajelző tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ. hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü alkatrészek Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek, tük. Hangoló-sipok és okarinák. Monogrammok fehérnemű és leveledpapiírlésre. Kezi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fém-ből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A szekelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztár-tömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzó, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, ító-deszkák, olaj-s vízfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs esésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyegszögek, kapesok stb.

Telefon 15. Alapítvány 1894-ben.

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógeppapirok, csomagoló és selyempapirok, másoló-papirok, író-papirok, szűrő-papirok, torta- és befőző-papirok, könyvkötő papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papírok minden sulyban hangjegypapírok. Sorvezetők.

Írka, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépirási és rond-írási minták. Olcsó legyező-fal-diszkek, klozetpapirok, szivarka-hüvely, szivarka s névjegytárcák. Dohány- és szivartárcák bőrből és fém-ből. Bőrtárcák, pénz-erszények okmány és írománytáskák.

A Szekelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára.

Nyomatott Betegh Pál könyvnyomtató intézetében Szekelyudvarhelyt 1908.